

2

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMDE EKONOMİK UNSURLARIN ROLÜ VE ÖNEMİ

Prof. Dr. Hüseyin Mualla YÜCEOL¹

Giriş

Kültürlerarası iletişim ve etkileşimin giderek önem kazandığı bir dönem içinde bulunmaktayız. Bu konu, hem günlük hayatın hem de toplumsal hayatın çeşitli alanlarında farklı kültürlerle mensup insanlar arasındaki etkileşimi ele almaktadır. Kültürlerarası iletişim disiplininin inceleme alanları da bu bağlamda kültürel olarak açığa çıkan farklılıklara ve bu farklılıklar çerçevesinde insanlar veya toplumsal gruplar arasındaki etkileşimlere odaklanmaktadır. Kartarı (2001), kültürlerarası iletişimin amacını, “farklı kültürlerden insanlar arasında gerçekleşen iletişimi anlamak ve açıklamak, iletişim süreçleri ile ilgili tahminlerde bulunmak” şeklinde özetlemektedir (Kartarı, 2011: 12-13).

Kültürlerarası iletişim alanındaki çalışmalar Batı’da özellikle ABD’de uzun denebilecek bir geçmişe sahip olmasına karşın Türkiye’de 1997 yılından itibaren Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde lisans üstü düzeyde, 2002’de de lisans düzeyinde eğitim programına dahil edilmiştir. Fakülte bu disiplinin kurumsallaşması yolunda ilk adımı atmıştır. Akademik çalışmalarını kültürlerarası iletişim disiplini üzerine yoğunlaştıran Asker Kartarı’nın kitabı (2001) Türkiye’de bu alandaki ilk akademik çalışmadır (Sarı: 2004:1).

Kültürlerarası iletişimle ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmaların geldiği aşama itibarı ile konunun önemini ve bu önem doğrultusunda geliştirilebilecek politikalara olan gereksinimi arttıran önemli gelişmeler bulunmaktadır. Bu gelişmeler genel olarak dört başlık altında toplanmaktadır: 1) iletişim teknolojilerindeki gelişme, 2) ekonomik küreselleşme, 3) çokkültürlülük ve/veya kültürel çeşitliliğin artması, 4) nüfus artışı (Chen ve Starosta, 1996: 4; Kartarı, 2001, 8; Hart, 1996,

¹ Mersin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

sıcak çatışmaların ve ülke içindeki şiddetin artmasıyla da sınır denetimleri, güvenlik, terör gibi konular her seferinde daha çok ülkeyi etkilemeye başlamıştır. Bu aşamada cevaplandırılması gereken soru, kültürlerarası iletişim disiplinin de incelemek durumunda olduğu “diğer toplumlara sonradan katılanların uyum ve bütünleşmesi nasıl olacak” sorusudur. Bu sorunun cevabı elbette ülkelerin ekonomik gücüne, tarihsel geçmişlerine, kurumsal örgütlenme biçimlerine ve kültürel yapılarına göre değişmektedir. Ancak, ister iç göç isterse dış göç söz konusu olduğunda öncelikle ulusal piyasalarda kamu maliyesinden mal ve hizmet piyasalarına, işgücü piyasalarından döviz piyasalarına kadar önemli ekonomik hareketlilikler ve doğal olarak dengesizlikler oluşmaktadır. Bunlar da kültürlerarasındaki ilişkinin biçimini ve yönünü doğrudan etkilemektedir.

Sonuç olarak, tıpkı dünya ekonomisinde denge ve istikrarının sağlanması konusunda olduğu gibi bu konuda da küresel işbirliği ve ortak çözüm en önemli seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanacak bir göç hareketi, özellikle de dramlar şeklinde, zorunluluk hallerinden kaynaklanıyorsa burada bütün ülkelerin ortak hareket etmesi zorunluluğu doğmaktadır. Suriye krizinde başta gelişmiş ülkeler olmak üzere uluslararası topluluklar insani ve mali yükün adil dağılımı konusunda iyi bir sınav verememiştir. Bu nedenle kültürlerarası iletişim boyutu zarar görmüştür. Kültürler arasında insani ve etkin iletişim kanallarının oluşturulması, kalıcı barışın sağlanması için daha çok küresel işbirliği ve sosyal diyalog gerekmektedir, adil, şeffaf ve doğru politikaların hayata geçirilmesi zorunlu hale gelmektedir. Goethe'nin dediği gibi;

“Ulusların üzerinde insanlık vardır”.

Kaynaklar

- AKÇAY, Fuat (2019), “Suriyeliler Türkiye’de kalsın diye harcanan paranın sadece % 8’ini Avrupa ödedi”, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat AKÇAY’ın basın açıklaması: <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/suriyeliler-turkiyede-kalsin-diye-harcanan-paranin-sadece-yuzde-8ini-avrupa-odedi-5475204/>, 27 Kasım 2019.
- Aktaş, M. Tuba (2014), “Göç Olgusu Ekonomik Kalkınmada İtici Güç Olabilir Mi?”, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 7(1): 37-48
- Barnet, Richard J. – Cavanagh, John (1994), Küresel Düşler; İmparator Şirketler ve Yeni Dünya Düzeni, Çeviren Gülden Şen, Sabah Kitapları, 1995, İstanbul.
- Başkaya, Fikret (1999), Küreselleşmenin veya Kapitalizmin Müzminleşen Krizi, İçinde, ‘Küreselleşme mi ? Emperyalizm mi ? Piyasacı Efsanenin Çöküşü’, Der. F. Başkaya, Ütopya, Ankara, 1999.
- Bennett, M. J. (2001), “Developing Intercultural Competence for Global Leadership”, içinde R. D. and C. Fußinger (Eds.), Interkulturelles management: Konzeption – Beratung – Training (pp. 205-226). Wiesbaden: Gabler.
- Berker, Ali (2018), Suriyeli Sığınmacı Göçün Ekonomik Etkilerinin Algılanışı, <https://sarkac.org/2018/08/suriyeli-gocun-ekonomik-algilanisi/>, [Erişim Tarihi: 24.03.2020].
- BIS (2019), Triennial Central Bank Survey, Bank of International Settlements, <https://www.bis.org/statistics/rpfx19.htm>, [Erişim Tarihi: 26.03.2020].

- Bradford, L., Allen, M., & Beisser, K. (1998). An Evaluation and Meta-analysis of Intercultural Competence Research. Forschungsbericht: University of WisconsinMilwaukee
- Chen, G. - Starosta, W. (1996). "Intercultural Communication Competence: A Synthesis", Communication Yearbook. ed. Brant B. Bureson. c. 19: 353-383. California: Sage Publications.
- Chen, G. M. (2000), "Global Communication via internet: An educational application", içinde G. M. Chen & W. J. Starosta (Eds.), Communication and global society (pp. 1-16). New York: Peter Lang.
- Chen, G. M., & Starosta, W. J. (2000), "The Development and Validation of the Intercultural Communication Sensitivity Scale", Human Communication, 3, 1-15.
- Chomsky, Noam (2014), Halk Üzerinden Kazanç, Neoliberalizm ve Küresel Düzen, Çev. Süreyya Evren, Everest Yayınları, İstanbul.
- Erder, Sema (2018), "Göç Kuramları ve Türkiye'de Göç Araştırmaları", 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 42. Kolokiyumu: Göç, Mekan ve Siyaset, TMMOB Şehir Plancıları Odası, İzmir.
- Fritz, W., Möllenberg, A., & Chen, G.M. (2002), "Measuring Intercultural Sensitivity in Different Cultural Contexts", Intercultural Communication Studies, 11(2), 165-176.
- Foreign Policy (2020), How the World Will Look After the Coronavirus Pandemic, <https://foreignpolicy.com/2020/03/20/world-order-after-coronavirus-pandemic/>, [20 Mart 2020].
- Friedman, Thomas L. (2006), Dünya Düzdür: Yirmibirinci Yüzyılın Kısa Tarihi, Çev. Levent Cinemre, Boyner Yayınları, İstanbul.
- Fritz, Wolfgang, Graf, Andrea, Hentze, Joachim, Möllenberg, Antje and Chen, Guo-Ming (2005), "An Examination of Chen and Starosta's Model of Intercultural Sensitivity in Germany and United States", Intercultural Communication Studies XIV: 1, 53-65.
- Hart, William (1996). "A Brief History of Intercultural Communication: A Paradigmatic Approach". Speech Communication Association Conference'da (in San Diego-24 Kasım1996) sunulan bildiri metni. Alınan yer: <http://web.odu.edu/wbhart>
- IIF (2020), Weekly Insight: COVID-19 Exacerbates Household Debt Burden, The Institute of International Finance, International <https://www.iif.com/>, [Erişim Tarihi: 30.03.2020].
- Karabıyık, Lale Erdem (2004), Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Etkileri, Bursa: Marmara Kitabevi.
- Kartarı, Asker (2001), Farklılıklarla Yaşamak: Kültürlerarası İletişim. Ürün Yayınları, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2018), "Göç, Kent, Kentleşme ve Kentsel Siyaset", 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 42. Kolokiyumu: Göç, Mekan ve Siyaset, TMMOB Şehir Plancıları Odası, İzmir.
- Martin, Judith N. ve Nakayama, Thomas K. (2000), Intercultural Communication in Contexts, California: Mayfield Pub.
- Mülteciler Derneği (2020), Türkiye'deki Suriyeli Sayısı, Şubat 2020, <https://mülteciler.org.tr/turkiye-deki-suriyeli-sayisi/>, [25.03.2020].
- Sarı, Engin (2004), "Kültürlerarası İletişim: Temeller, Gelişmeler, Yaklaşımlar", Folklor/Edebiyat, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, 2004/3, cilt: x sayı: 39: 1-30.
- Sloterdijk, Peter (2008), Kapitalist Dünyanın İç-Evreninde; Küreselleşmenin Felsefi Bir Kuramı, Kırmızı Yayınları, İstanbul.
- TC İçişleri Bakanlığı (2020), Düzensiz Göçmen Sayıları, Göç İdaresi Başkanlığı, <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>
- TİSK (2015), Türk İş Dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler Konusundaki Görüş, Beklenti ve Önerileri, Hazırlayanlar Doç. Dr. Murat Erdoğan-Dr.Can Ünver, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Ankara.
- TUİK (2019), Uluslararası Göç İstatistikleri, 2018, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30711>
- TUİK (2020), İşgücü İstatistikleri, 2019, Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=33784>
- Uluslararası İlişkiler Konseyi (2020), Panorama Soruyor: Küresel Salgın Sonrasında Yeni Bir Düzeni Bekleniyor mu?, <https://www.uikpanorama.com/>, [25 Mart 2020].

- UNCHR (2018), Global Trends; Forced Displacement 2018, The UN Refugee Agency, <https://www.unhcr.org/5d08d7ee7.pdf>, [Erişim Tarihi: 01.04.2018].
- UNCTAD (2013), Maximizing The Development Impact of Remittances, United Nations Conference on Trade and Development, http://unctad.org/en/docs/ditctncd2011d8_en.pdf, Erişim Tarihi: [19.03.2020].
- UNCTAD (2017), World Investment Report 2017, Investment and the Digital Economy, United Nations Conference on Trade and Development, United Nations Publications, Geneva.
- UNCTAD (2019), World Investment Report 2019, Investment and the Digital Economy, United Nations Conference on Trade and Development, United Nations Publications, Geneva.
- UNITED NATIONS (2017), International Migration Report 2017, Economic and Social Affairs, <https://emnbelgium.be/sites/default/files/publications/MigrationReport2017.pdf>, [Erişim Tarihi: 27.03.2020].